

מראי מקומות - חולין כ"ב

קטנים, וילפי' שכ"א יהי' יכול להביא תורים קטנים ויונים גדולים עכ"פ בדיעבד. וע"ז תי' הגמ' דלעולם כתי' "בני" אצל יונה, וא"כ משמע דמעכב קטנים אף בדיעבד. וכיון דאמרי' דבני יונה פסולים בגדולים אף בדיעבד, א"כ עכשיו שפיר לומר דהוקשו להדדי, וממילא אף תורים קטנים פסולים בדיעבד. אלא דכ' לפקפק קצת בזה, א' דלשון הגמ' הוא אי בעי גדולים לייתי אי בעי קטנים לייתי, ואי"ז אלא בדיעבד, וא"כ למה נקט לשון לכתחלה. ועוד הק', איזה ק"ו הוא זה, הרי יש לפרוך בפשיטות, למשל הק"ו דמה בני יונה שלא הוכשרו גדולים, וכו', תורים שהוכשרו בגדולים אינו דין, וכו', איכא למיפרך, מה לבני יונה שכן הוכשרו לכתחלה בקטנים, ולכן משו"ה הוכשרו גם לכתחלה, תאמר בתורים שלא הוכשרו קטנים לכתחלה, וצ"ע.

(ד) **מאימתי בני יונה כשרים - פרש"י**, דביום שנולדו מאוסים הן, ומאמתי כשרים. ולא ביאר רש"י מהו הפסול דמאוס, וכ' האחרונים דאולי כוונתו הוא כמש"כ רש"י בזבחים (פה:): דמחוסר אבר בעופות פסול משום דכתי' הקריבהו נא לפחתך, וכן כל מום מגונה פסול, ואפשר דזה בכללה.

(ה) **מאימתי בני יונה כשרים - פרש"י**, דביום שנולדו, וכו'. וע' בחי' רעק"א על הרמב"ם (איסורי מזבח ג', ח', נדפס במהדור' פרנקל) דכ' דמדברי רש"י כאן מבואר דבעוף אין צריך להמתין ח' ימים עד שיהי' כשר לקרבן, דמשמע דהפסול ביום ראשון הוא דוקא משום שהוא מאוס, ולא משום דבלא"ה פסול משום מחוסר זמן. וע"ע בתוס' במנחות (כה. ד"ה ואימא) דכ' דמהא דעופות כשרים לקרבנות משעה שיעלעו דם מבואר דאין בהם איסור מחוסר זמן (ומדבריו מבואר דמהגמ' גופא מוכח כן, ולא רק מפרש"י כדמשמע מרעק"א). אולם ע' ברמב"ם (שם) דכ' "מצות עשה להקריב כל הקרבנות מיום השמיני והלאה, וכו'", ומשמע דאף בעופות אי' דין מחוסר זמן קודם ח' ימים, וכן משמע

(א) **ולא משל מעשר - פרש"י**, ואפי' לר' יהודה דס"ל דמעשר שני ממון הדיוט הוא, מ"מ אינו יכול להביא פר החטאת משל מעות מעשר שני, וזה בא קרא למעטי'. וביאר בחי' הגרי"ז (מנחות ב.), דאין הביאור דלר"מ, כיון דמעות מעשר שני ממון גבוה הוא, אינם שלו להקדישם, וממילא אין שייך למיחל בהם דין מעשר שני, אלא הביאור הוא דכיון דלר"מ יש למעשר שני קדושה יותר גבוה (מלקדושת מע"ש לפי ר"י), ממילא אין שייך שהקדושה יחול על קדושה, ולכן לר"מ לא צריך קרא.

(ב) **ביום מביום צוותו נפקא, כדי נסבה - ע' באור שמח** (מעשר שני, ז', סוף הל' ג', במאמר המוסגר), שכ' לבאר הא דהתנא הביא הא דאינו מביא העולת העוף אלא ביום. דהיינו, דכיון דכ' **האבן עזרא** (הבאנו דבריו לעיל) דחטאת העוף ועולת העוף ביחד הם כנגד החטאת בהמה, דהחטאת כנגד הבשר והעולה כנגד האימורים, א"כ הי' שייך לומר דאף בדדרך כלל אין מביאין קרבנות בלילה, אבל שאני עולת העוף שהוא כנגד אימורי החטאת בהמה, ואימורים מוקטרים בלילה, ולזה קמ"ל דאף עולת העוף צריך ליקרב ביום. ומ"מ לא ניח"ל להגמ' לומר דזהו חי', דהא סכ"ס בעי בה עבודה דמעכבא, ולכן נכלל בהדרשה דזאת תורת העולה (ומשמע דמשו"ה צריך הגמ' לומר דכדי נסבה).

(ג) **ומה בני יונה שלא הוכשרו בגדולים, וכו' - פי' הראש יוסף בדעת רש"י**, דעכשיו ס"ל להגמ' דכיון דבני יונה משמע קטנים, ותורים משמע גדולים, א"כ עכ"פ צריך לכתחלה להביא בני יונה קטנים ותורים גדולים. וע"ז הק' הגמ' שיהי' ק"ו שיהי' תורים קטנים כשרים בדיעבד, מק"ו מבני יונה, דאם בני יונה, שלכתחלה אין מביאין גדולים, מביאים קטנים לכתחלה, תורים, דמביאים גדולים לכתחלה, אינו דין שיהי' יכול להביא בני יונה עכ"פ בדיעבד. ואי"ז תרי ק"ו דסתרי אהדדי, דאין א' סותר חברו, דתורים משמע לכתחלה גדולים, ובני יונה משמע לכתחלה

ז) **איצטריך קרא למעוטי ספיקא- פרש"י**, מי איכא ספק כלפי שמיא, אם גדולים הם, נביאם בתורת תורים, ואם קטנים, בתורת בני יונה, אבל אם איננו יודעים, ודאי אי אפשר להביאם, דמהיכי תיתי לאכשוריהו. ודייק **הראש יוסף** מדברי רש"י דס"ל דספק דאורייתא לחומרא מן התורה, ולכן ע"כ כשאנו יודע אם הוי גדול או קטן אי אפשר להביא בתורת א' מהן. וכ' דלדעת הרמב"ם ודעימ' (הוא כ' דגם דעת **הראב"ד** כן) דס"ל דספק דאורייתא לחומרא מדרבנן, צריכין להסביר דברי הגמ' באו"א, משום דבאמת שפיר איצטריך קרא למעוטי ספיקא, דבלאו קרא יהי' כשר מספק. ולכן ביאר דכוונת הגמ' הוא דאיך ממעטינין **שניהם** מספק, הרי ממ"נ א' מהן כשר, ואיך אמרי' דבא התורה וחידש דשניהם פסולים, הרי הוי או גדול או קטן. וכ' דלשון "איצטריך" לפי זה צ"ע. ובדעת רש"י לכאו' צ"ע מדבריו בחגיגה (ד), דאי' בגמ' שם דלמה צריך קרא למעוטי טומטום מחיוב ראי', הרי ספק הוא, והאם צריך קרא לספיקא. ופרש"י שם, למה לי קרא, מהכ"ת לן לחיובי'. ובאמת מהגמ' עצמה שם משמע דספק דאורייתא לקולא מן התורה, אולם ע' באחרונים שם (**שפת אמת**, ו**שאגת ארי'** סי' ק"ד) מש"כ לבאר הסוגיא, אבל עכ"פ בדעת רש"י עדיין משמע דס"ל כשי' הרמב"ם, ולכאו' צ"ע מדברי רש"י כאן, וכמו שדייק הראש יוסף, וצ"ע.

מהא דכ' רעק"א הנ"ל דמפרש"י משמע דאינו שייך בעופות, משמע דס"ל דרש"י חולק על הרמב"ם בזה. וע"ע **בדובב מישרים** (א', ט"ו, ב') דרוצה לתלות שאלה זו באם יש דין מומין בעופות, דלר"ע דס"ל דבעופות אין דין מום בכלל, וכדאי' בזבחים (פד.), א"כ י"ל ע"פ מה דאי' במדרש ויקרא (כ"ז, י') דכל התכלית של הז' ימים קודם שיכול להביאו לקרבן הוא כדי לבדוקו למומין, וא"כ בעוף דאין פסול מום, ממילא אין צריך הז' ימים, וא"כ לפי זה י"ל שהוא מח' תנאים, ע"ש עוד בזה.

ו) **האומר הרי עלי עולה מן התורים או מן בני היונה, והביא תחלת הציהוב שבזה ושבוה, מהו, וכו'- הק' תוס', כיון דממ"נ א' מהן פסול, א"כ איך יכול להקריב אפי' א' מהם, וא"כ ודאי אינו יכול לצאת ידי חיובו. ותי' דמבעיא לי' אם עבר והקריב. ועוד תי' דכיון דהביאן ליד כהן, א"כ כבר יצא ידי נדרו, דמ"מ הא' מהם ראוי להקרבה, רק דבפועל אין יכולים להקריבו כיון שאיננו יודעים איזה מהם יכול להקריב. ותמה המשנה למלך (מע"ה ק' י"ד, ה', צוויין בגלה"ש כאן), "דמאחר שאין הכהן יכול להקריב משום פסק, איך יתכן דיצא זה ידי נדרו, והלא אף שהקריבו, אלא ששחטה הכהן שלא לשמו, לא יצא ידי נדרו, כל שכן היכא דאין הכהן יכול להקריבו דפשיטא דלא יצא ידי נדרו, וכעת דברי התוס' צריכים אצלי תלמוד". וע' **באבי עזרי** שם שכ' דודאי תוס' (וגם רש"י לקמן קל"ט דכ' כזה) מודו דאינו יוצא חיוב נדרו כשהביא הקרבן להכהן, דודאי אינו יוצא נדרו אלא בזריקת הדם, ואין מח' בדבר זה. אלא הביאור הוא, דמצינו בענין קרבנות דמלבד החיוב נדר, איכא גם חיוב ממון להקדש, וכדמצינו דלמ"ד שעבודא דאורייתא איכא שעבוד נכסים, וזהו מלבד חיוב המצוה. וא"כ, י"ל דכוונת רש"י ותוס' הוא רק שנפקע החיוב ממון משעה שהביאו להכהן, אף דעדיין לא יצא ידי נדרו עד שנזרק הדם. ולמשל, אם הי' מת אחר שהביא זה לכהן, לא יהי' חיוב ממון חל על יורשיו, שהרי כבר קיים הדין ממונות שבו.**